

Szilágyi György : Hanyas vagy?

Hanyas vagy? '28-as?

Mi félszavakból megértjük egymást.

Ugyanazt a nótát fújjuk, nem igaz?

Emlékszel?

Nekünk mindig az első világháborúról meséltek gyerekkorunkban.

És első világháborús dalokat énekeltek a fülünkbe?

Anyánk vasalt vagy a varrógépet taposta, mi lekuporodtunk a sparherd mellé, és hallgattuk, ahogy énekel.

Ott, ahol a Dnyeszter vize zúg...

Estére indul az ezred...

Ágyúcsőre tábortűz világít...

Dalol a nyomor! - mondta nagypapa, aztán ő is rázendített:

Ne sírjatok, budapesti lányok, visszajövünk még

hozzátok, valaha, valaha, vagy soha!

Emlékszel, mit kiabált a nagypapa álmában?

„Hauptangriff von rechts! Battrie vier sisz ab!”

Meg azt, hogy: „geveeeehr aus!”

Nagymama meg mindig azt énekelte:

Megállj, megállj, te kutya Szerbia!

Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Azt mondd: kis antant, azt mondom: nagy antant!

Azt mondd: srappell, azt mondom: maschingewehr!

Nekünk a béke tizenharmadik esztendejében folyton az elvesztett háborúról meséltek!

Mi nyolcéves korunkban már kívülről fújtuk a tábornokok nevét! Hötzendorfi Konrád, Ermolli, Pilsudsky, Ludendorff, Cadorna!

Különösen ezt a Hötzendorfi Konrádot kedveltük. Jól lehetett ropogatni: Hötz-en-dorfi Kon-rád!

Aztán megtanultuk a csatateretek nevét: Ravaruszka, Doberdo, Verdun, Limanova, Przemy'sl, Gorlice!

Nagyon tanulékony gyerekek voltunk. Minden érdekelt bennünket.

Milyen pipája van a bácsinak?

Fric Watson, fiacskám!

Milyen pisztolya van a bácsinak?

Smith Wasson, fiacskám!

Fric Watson, Smith Wasson! Mi félszavakból megértjük egymást.

Emlékszel, nagymama mindig a császárt emlegette!

Ferenc Jóska alatt más világ volt, jobb világ volt!

És Károly királyt, Zitát, meg azt a zabálnivaló kis trónörököst, az aranyfürtű Ottót, aki loknikban hordta a haját!

A kis Ottó, Ottóka. Mennyit húzták a fülünkbe!

Meg is tanultuk a nevét.

Könnyen tanultunk, hiszen csak nyolcévesek voltunk.

Emlékszel, nagypapa mindig a forradalmat emlegette.

De Károlyi nevén túl nem merészkedett senki!

A kommünről mindenki hallgatott.
Kun Béla nevét nem merték kiejteni előttünk.
Vilmos császárét igen, Szamuelyét soha!
A magyar huszárokról igen, a Lenin-fiúkról soha!
A nemnemsoháról igen, a mindenamiénkről soha!
Komédiáztak előttünk, öregem, komédiáztak!
„Tanulj meg, fiacskám, komédiázni,
mert minden-minden csak komédia...”
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Viribus unitis! Kisezüst, nagyezüst! Signum Laudis, arany vitézségi érem!
Hallgatni arany!
Ebben az országban mindenki félt.
Féltek a tegnaptól, a mától, féltek a jövőtől.
Minket is félelemre neveltek.
Ne szólj szám, nem fáj fejem.
Mindig volt szegény, mindig volt gazdag.
Imádkozzál és dolgozzál. Ez a világ rendje.
Jártál leventére? Én is.
Jobbra át, balra át, hátra arc! Díszlépés!
Úristen!
Bennünket gyerekkorunktól kezdve egzecíroztak!
Mi az egész ifjúságunkat végigmeneteltük.
Minket elvitt a rendőr, ha hiányoztunk a leventéről.
Minket megvertek az őrszobán, és többé nem hiányoztunk a leventéről.
Nekünk a tornaóráink menetgyakorlatok voltak.
Mi a negyedik elemiben fegyverforgatást tanultunk.
Mi mindennap elmondtuk fennhangon a Hiszekegyet.
Mi a németórán németül mondtuk a Hiszekegyet.
Ich glaube an einen Gott, ich glaube an ein Vaterland...
Emlékszel?
Nekünk kötelező volt templomba járni.
És tilos volt nyilvánosházakat látogatni.
Mi Bocskai-kabátot hordtunk, és fehér toll volt a sapkánkba szúrva.
Minket az új háborúra neveltek.
A bolsevizmus elleni harcra neveltek.
A vörös veszedelem ellen neveltek.
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondom: Somogyi-Bacsó, azt mondom: Sacco Vanzetti.
Azt mondom: Matuska, azt mondom: Biatorbágy!
Azt mondom: Francia-Kiss, azt mondom: Héjas!
Azt mondom: Ostenburg, azt mondom: Prónay!
Úristen! Mi mindent tanultunk meg!
Mi mindent láttunk!
Láttuk a frontharcosokat, tölgyfaleveles sisakban menetelni a Legfelsőbb Hadúr színe elé.
Kadétokat, ludovikás tiszteket, utcán felpofozott bakákat, csendőröket, apácákat!
Láttuk a kubikosbörzét a Teleki téren és a cselédkorzót a Keleti előtt!

Láttuk az első világháború rokkantjait.
A Bruszilov-offenzíva élve maradt halottjait.
Hallottuk a gégek helyén csillogó fémcsövek sípolását.
Mi lóhúst ettünk és szamársírt kentünk a kenyérre.
Mi részesei voltunk a Nyomorenghítő akciónak.
Bennünket felöltöztetett a Főméltóságú Asszony.
Nekünk használt ruhákat adott a háziúr felesége.
Mi kezet csókoltunk a háziúr feleségének.
Mi karácsonyi csomagot kaptunk jószívű asztaltársaságoktól.
És láttuk Budapest felett a Gráf Zeppelin, meg azt a kétfedelű repülőgépet, amely éjszakánként a Schmoll-pasztát hirdette a szárnyain.
Láttunk munkanélkülieket, havat lapátoló ügyvédeket, és taxisofőrré átképzett orvosokat.
Hallottuk a kintornások szívet tépő zenéjét.
Hallottuk a rádióban beszélni Hitlert és Mussolinit.
Mi tudtuk, mit ebédelt Hitler a bécsi bevonulás után.
Azt mondd: Hitler!
Azt mondom: Horst Wessel!
Azt mondd: Mussolini!
Azt mondom: Marcia su Roma!
Minket leszedtek a rendőrök a villamos ütközőjéről.
Mi csikket szedtünk, szemet loptunk a vagonokból, és kiszaggattuk a kerítések léceit tüzelőnek.
Mi úgy nőttünk fel, hogy nem ismertük a villanyt.
Mi úgy nőttünk fel, mint a gaz.
Nekünk petróleumlámpa nyomorította szemünket.
Mi sohasem voltunk jó tanulók.
Minket eltanácsoltak a középiskolából.
Mi korán kezdtünk dolgozni és dohányozni.
Mi örökké éhesek voltunk, és ahhoz húztunk, aki enni ad.
Mi ma is gyorsan eszünk, ma is zabálunk, mintha attól félnénk, hogy valaki elveszi előlünk a tányért.
Mi cipőt pucoltunk, triciklit hajtottunk, csomagot cipeltünk.
És együtt bőgtünk anyánkkal, amikor a végrehajtó lefoglalta maradék bútorainkat.
Mi láttunk kilakoltatást, utcára kirakott vaságyakat és szalmazsákokat.
És szalutáltunk a Hősök emlékműve előtt, ha arra mentünk villamossal.
Láttuk az áldást osztó Pacelli bíborost, a későbbi pápát, az Eucharisztikus kongresszuson.
És láttuk a levest osztó Róbert bácsit.
Mi kokárdát viseltünk, sastollat viseltünk, sárga csillagot viseltünk.
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondd: Luftgefahr!
Azt mondom: Fliegeralarm!
Nekünk légósisakot nyomtak a fejünkre.
Mi égő házakat oltottunk, és kiástuk a fel nem robbant bombákat.
Azt mondd: Danzig.
Azt mondom: Korridor!
Azt mondd: Leningrád!
Azt mondom: blokád!

Mi megtanultuk az iskolában, hogy „húzzunk egy merőleges vonalat...”

Mannerheim-vonal, Siegfried-vonal, Maginot-vonal.

Nekünk a háború volt az ifjúságunk.

Azt mondod: Tobruk.

Azt mondom: Bizerta.

Azt mondod: Bengazi.

Azt mondom: El Alamein.

Mi a hétköznapi fasizmus idején voltunk szerelmesek.

Mi nyilvánosházakba jártunk, és személyesen ismertük a prostituáltakat.

És ma találkozunk velük az utcán, akikből már öregasszonyok lettek, a szemükbe nézünk, és nem tudunk mit kezdeni magunkkal.

Mi megtanultuk a fasiszta indulókat.

„Napkeleti vizeken hömpölyög az ár, nézd a kéklő Fuzsimát, mennyi napsugár...”

Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Azt mondod: Berlin!

Azt mondom: Reichstag!

Azt mondod: Giovinezza!

Azt mondom: Facetta nera!

És újra megtanultuk a tábornokok nevét.

Azt mondod: Africa corps!

Azt mondom: Rommel!

Azt mondod: Guderian!

Azt mondom: Rundstedt!

Mi megnéztük a mozikban a fasiszta filmeket.

Lützow-sasok, Stukák, GPU, Jud Süß, Alcazar!

Mi ismerjük a repülőgéptípusokat.

Mi láttuk a bevetésre induló Messerschmidteket, Focke Wulfokat és Stukákat!

És láttuk a bevetésre érkező Musztángokat, Spitefireket, Moszkitókat és Liberatorokat!

Láttuk a Raták szárnyán a vörös csillagokat, amint a vérző Buda fölé repültek.

Azt mondod: Wildebruck.

Azt mondom: Buda.

Azt mondod: Brest.

Azt mondom: Pearl Harbour.

Azt mondod: Cherbourg.

Azt mondom: Tagan Rog.

Azt mondod: I. G. Farben.

Azt mondom: Ciklon B.

Mi félszavakból megértjük egymást!

Apád mi volt? Kommunista?

Apád mi volt? Szocialista?

Apád mi volt? Ébredő magyar?

Itt a legtöbb családnak volt egy ügyeletes szégyenfoltja, akinek a nevét nem volt szabad kiejteni, akit letagadtak, agyonhallgattak.

Ez egy kis ország.

Itt valakit mindig el kellett bujtatni.

Hogy ne találják meg a fehérek, hogy ne találják meg a vörösök.

Itt a legtöbb családban volt hívő és hitetlen.

Baloldali és jobboldali

Katolikus és zsidó.

Ez egy kis ország.

Itt mindenki érdekelve volt valamilyen politikai mozgalomban.

Pro és kontra.

Itt egyszer az életben mindenkinek kihúzták a politikai nyerőszámát.

Itt egyszer az életben mindenki leszámolhatott az ellenségével.

Itt a leszámolóval is leszámoltak.

Ez egy kis ország.

Olyan, mint egy nagy család.

Ebben a városban több feljelentés futott be a Gestapóhoz, mint a többi európai nagyvárosban együttvéve!

Miközben a kávéházakban azt énekelték, hogy „szeressük egymást, gyerekek...”

Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Nekünk cigarettát dobáltak az németek a vagonokból.

Nekünk cigarettát dobáltak az oroszok a vagonokból.

Mi megtanultuk az Erikát.

Mi megtanultuk a Katyusát.

Mi üzeneteket vittünk és röpcédulákat szórtunk.

Mi nem tudtuk, hogy mit csinálunk.

Mi mindig tudtuk, hogy mit csinálunk.

Ránk dőlt a pince, felrobbant fejünk felett a ház, az osztálytársunkat szét tépte az akna.

Nekünk ellopták az ifjúságunkat!

Mi, hölgyeim és uraim, kedves elvtársak, csoda, hogy még az eszünknel vagyunk!

Mi még az utcai vizeldék falán is azt olvastuk, hogy: nem-nem-soha!

Velünk szállóigéket magoltattak be!

Belénk égették, hogy: Justice for Hungary!

Turulmadár, Hadak útja, Csaba királyfi, Édes Erdély, Ott, ahol zúg az a négy folyó, Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország...

Velünk megtanították Rothermere lord nevét, Zadoravetz nevét és Papp-Váry Elemérné nevét.

Itt a hentesüzletek kirakatában kolbászból rakták ki Csonka Magyarország térképét, és disznózsírból mintázták meg Horthy Miklós mellszobrát!

Itt a vasútállomások virágágyaiban betűalakúra nyírták a fűvet, és a betűk azt hirdették, hogy: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország!”

Mi a Sztrecsnyói piros virágokon nevelődtünk.

Mi leventének, ágyúölteléknek, deportáltaknak jók voltunk.

Éhen halni, megfagyni jók voltunk.

Minket lőttek le, amikor vízért mentünk.

Belénk vágott az aknaszilánk, amikor visszamerészkedtünk a lakásba, hogy lehozzuk anyánk ottfelejtett kendőjét.

Minket öleltek magukhoz a férfi nélkül maradt, kiéhezett hadiözvegyek.

A mi szeretőink fáradt ölü asszonyok voltak.

Pedig csak tizenhat évesek voltunk.

Egykorúak, de nem egyszívűek.

Egykorúak, de nem egyakaratúak.

Tiszták és mocskosak.
Igazak és becsstelenek.
Nincs még egy nemzedék, amelynek tagjai ilyen messzire kerültek egymástól.
Felszeletelt bennünket a történelem, mint cukrász a tortát.
De az igazak nem vették szem elől egymást.
Mint ahogy a gazemberek is egymásra találtak.
Valamennyien '28-asok.
Kivégzők és kivégzettek.
Bűnösök és ártatlanok.
Sokan indultunk, kevesen maradtunk.
Az arcunkra volt írva a holnap.
A háború nyelvén beszéltünk, de megértettük egymást.
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Azt mondom: Eisenhower - azt mondom: Zsukov.
Azt mondom: Patton - azt mondom: Malinovszkij, Bradley, Timosenko, Vorosilov, Montgomery.
Azt mondom: Monte Cassino - azt mondom: Sztálingrád.
Azt mondom: Enola Gay - azt mondom: Hirosima.
Azt mondom: Coventry - azt mondom: Nagaszaki.
Mi félszavakból megértjük egymást.
Mi átértük Budapest ostromát.
Nem azt az ostromot, amit a híradóban mutatnak egyszer egy évben.
Azt a néhány diszkrét filmkockát, az égő Kossuth Lajos utcában imbolygó lóval.
Hanem sok ezer ágyú és löveg pergőtüzét!
Nem azt a légitámadást, amit a híradóban mutatnak egyszer egy évben.
Azzal a telibe talált, szárnyaszegetten lehulló árva repülőgéppel.
Hölgyeim és uraim, kedves elvtársak! Budapestet 1944 nyaratól kezdve, hónapokon át több ezer repülőgép támadta.
Tönkrebombáztak bennünket, ha még nem méltóztattak elfelejteni, ugyanúgy tönkrebombáztak, mint Ludwigshafent, Essent vagy Düsseldorfot!
A Városliget fái úgy lógtak a széttépett emberi testrészek, mint karácsonyfán a szaloncukor!
Mi nemcsak azt a maroknyi nyilas pártszolgálatost láttuk, akik lassan már visszaköszönnek nekünk a diszkrét filmhíradó kockáiról. Azt a nyolc-tíz Beszkárt-kalauzt, akik Kun páter vigyázó tekintete előtt éppen kiszaladnak egy földszintes ház kapuján.
Mi láttuk a Dunát, ahogy élettelen, legyilkolt emberek százait vitte a víz...
Bennünket nem hívtak be katonának.
Mi akkor még csak tizenhat évesek voltunk.
De a mi korosztályunkból kerültek ki a Szent László hadosztály páncélfausztos sihederei, a nyilaskeresztes süvölvények és az SS magyar ajkú alakulatainak véres kezű kamaszai.
És közülünk kerültek ki az üzenetvivők, hírvivők, röpcédulázók és a hullaszállítók is!
Mert ez a korosztály, mint a klinikai ló, magán viselte korának minden tünetét.
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
„Sose hátra, csak előre, ez legyen a jelszavunk, minden ellent összetörve, igazságért harcolunk...”
Mi érkeztünk a fényes szelek hátán!
Megforgattuk a világot. És a világ forgott velünk!
Éhezünk, fáztunk és új indulókat tanultunk.

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Hófúvásban utaztunk a vagonok tetején zabálnivalóért.

Minket sodort le a vonat tetejéről az alagút, a mi fejünket vágta le a villanyvezeték kifeszített huzalja!

A mi kezünk fagyott oda a vastraverzekhez.

De kinyílt előttünk a világ!

Mi láttuk és hallottuk beszélni Thorezt, Togliattit, Duclost, Dolores Ibarrurit, Tim Buckot, Harry Pollitot, Kalinyint és Vorosilovot!

Mi láttuk és hallottuk Dimitrovot, Titót, Wilhelm Piecket, Károlyi Mihályt és Rajk Lászlót!

Mi találkoztunk a Komintern egész gárdájával!

Mi láttuk és hallottuk beszélni Csu-Te marsallt, azt a Csu-Te marsallt, aki harminc évvel később részvéttáviratot küldött Franco halálakor a spanyol kormánynak!

Azt az Enver Hodzsát, akinek utasítására tíz évvel később a szovjet hadihajóknak el kellett hagyniuk Durazzo kikötőjét!

Azt a Csou En-lajt, aki harminc évvel később elsőik között ismerte el Pinochet fasiszta diktatúráját!

Mi állami szolgálatba álltunk, külügyi szolgálatba álltunk, belügyi szolgálatba álltunk.

Mi úgy ismerjük ezt a várost, mint a tenyerünket.

Mi ismerjük egymást. Mi mindenkit ismerünk.

Mi tudunk konspirálni, hallgatni, nem fecsegni, titkot őrizni.

Mi vakon hittünk és látva csalódtunk.

Összetörtünk és kiegyenesedtünk.

Mi magasra tartottuk a zászlót, amit később kivertek a kezünkből.

A mi korosztályunkból kerültek ki a nagy koponyák és a húgyagyúak.

Minket elfogtak és megverték.

És mi elfogtuk azokat, akik elfogtak bennünket.

Mi mindennap azzal ébredünk, hogy máma meghalunk.

Nekünk negyven és ötven között már őszül a hajunk.

Nekünk negyven és ötven között már fehér a hajunk.

Mi bírjuk az italt, vihart, éhséget és fagyot.

Ránk lehet számítani.

Ránk kell számítani. Ránk nem lehet nem számítani!

Velünk akkor is számolni kell, ha nem számolnak velünk.

Nekünk megölték a legjobb barátainkat.

Minket megöltek a legjobb barátaink.

Mi voltunk a barikád két oldalán.

A baloldalon és jobboldalon.

Mi látogattuk a börtönöket.

Bennünket látogattak a börtönökben.

Mi cinikusak vagyunk.

Mi a szívinfarktust szívtrombitának nevezzük.

De a szívünk, ahogy Dzszerzsinszkij mondta, forró, és az agyunk hideg.

Bennünket már nem érhet semmi meglepetés.

Minket lelőttek, nekünk kivágták a szívünket, és beletették a pártkönyvünket!

Ránk sortüzet adtak.

Bennünk nem ért véget a háború.

Bennünk soha nem ér véget a háború.

Mi békében élünk, gyermekeink homlokát simogatjuk, sétálgatunk a vasárnapi csendben, iszogatunk, diskurálunk, de agyunkban repülőgépmotorok dübörögnek, sortűzek dörögnek és harckocsik lánctalpai csikorognak.

Mi felkapjuk a fejünket minden fékcsikorgásra.

Nekünk felgyorsul a szívverésünk, ha meghalljuk a mentőautó szirénáját.

És énekelünk, folyton csak énekelünk:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.

Mi ott voltunk minden április 4-én, és láttuk a karhatalmi századok szuronyerdejét!

A hajnal óta szoborra merevedett katonák néma cohorsait!

És láttuk Sztálint a mauzóleumban bebalzsamozva.

És győztünk ezer harcban, és veszítettünk.

És újra talpra álltunk.

Mellőlünk sokan kidőltek.

Akik meghaltak. Akikkel tele vannak az ideggyógyintézetek, akik megőrültek, alkoholisták vagy bűnözők lettek.

Akik nem bírták tovább cipelni a nehéz csomagot.

Teremtő Isten, mi minden van abban a csomagban!

Ekkora csomaggal nem lehet sehová elutazni.

Pedig mi mindenhová kapunk útlevelet.

Minket bárhová simán kiengednek.

Rólunk tudják, hogy a világ végéről is visszajövünk.

Mi nem tudunk és nem akarunk máshol élni, csak itt!

Nekünk itt még feladataink vannak.

Mi látogatjuk az elfekvőket.

Temetjük apáinkat.

A '88-asokat, '89-eseket, '900-asokat.

Orrunkban hordjuk a széthulló emberi test iszonyatos kigőzölgését.

A vér és szenny szagát.

Látogatjuk a '19-eseket, a spanyolosokat, akik sárgára aszalódott testtel hörögnek vizelettől szétmárt matracukon.

Fénytelen szemükben lovasrohamok, torkolattűzek villognak.

Látogatjuk őket, akik '15-ben Monte Solarónál, '17-ben Caricinnél, '19-ben a Tisza partján,

'36-ban Madrid határán hasaltak a géppuska mellett.

A kommün katonáit. Cserni, Szamuely katonáit, egykori Lenin-fiúkat, a Batthyány-palota bőrkabátosait, akiket agyonverték a bukás után, vasra verték a bukás után, akik börtönökben rohadtak a bukás után.

Akiket kiküldtek, hazaküldtek, visszaküldtek.

Akik lebuktak, kiszabadultak és újra lebuktak.

Akik megjárta Európa börtöneit, a lágerek poklait.

Akiknek nem volt soha egy nyugodt pillanatuk, akiket örökké kerestek, akik egymásban sem bíztak.

Akik most levegő után kapkodva belénk kapaszkodnak, s miközben görcsösen szorítják kezünket, asztmás szívvel, ziháló tüdővel, elhaló hangon énekelgetik:

„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”

Nézzük őket, összetört testüket, hallgatjuk sípoló tüdejüket, és nem merjük elsírni magunkat, pedig üvölteni szeretnénk kínunkban.
Melléjük ülünk, mosolyogva fölénk hajolunk, és velük együtt énekeljük:
„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”
Hanyas vagy? '28-as? Mi félszavakból megértjük egymást.
Nekünk a hallgatásunk is beszédes.
Nem mindegy, kivel hallgat az ember.
Mi egymás társaságában szeretünk hallgatni.
Mi tele vagyunk kitüntetésekkel.
Mi ezeket a kitüntetéseket megérdemeltük.
Csak az a furcsa, hogy túlságosan fiatalok vagyunk a kitüntetéseinkhez.
Hiszen még ötvenévesek sem vagyunk.
Ennyi kitüntetést 70 éves korára szokott összegyűjteni az ember.
De mi sohasem leszünk 70 évesek.
Ezek a kitüntetések leendő özvegyeink kitüntetései.
Ők majd berakják egy dobozba, mert külön-külön sok helyet foglalnának.
És egyszer egy évben előveszik majd a dobozból, letörölgetik róla a port, szépen kifényesítik, és újra visszateszik a dobozba.
Amíg be nem kopogtat hozzájuk egy úttörő, aki a Mókus őrs nevében átveszi szocialista megőrzésre X. elvtárs kitüntetésait.
És a kitüntetések átmennek a Mókus őrs tulajdonába.
Üveg alatt őrzik majd, egyszer egy évben ők is letörölgetik, kifényesítik szépen, és az őrsvezető beszél majd nekik X. elvtársról, méltatja érdemeit, elmondja, milyen nagyszerű ember volt, aki ezeket a kitüntetéseket valaha viselte.
A forradalmi mozgalom nagyszerű katonája! És a zászlót, amit ő kiejtett a kezéből, most mi emeljük magasra, és visszük tovább...
De még élünk. Még élünk. Pedig már leéltük az életünket.
Mi többet éltünk, mint három nemzedék együttvéve.
Sokat láttunk, sokat hallottunk, sokat tudunk.
Mégse tudunk semmit.
De még itt vagyunk. Sokfelé. Lent és fent. Mindenütt.
Az őrtornyokban. És az intenzív osztályokon.
Mi, '28-asok.
De már tarkónkon érezzük az utánunk nyomuló nemzedék forró leheletét.
Már a nyomunkban vannak.
A fiaink. Drága fiaink.
Ők fognak egyszer eltemetni minket, utolsó perceinkben ők ülnek majd az ágyunk szélén, és velünk énekelik, hogy:
„Megtanultuk mi már ezt a harcot...”
Velünk énekelik?!

(Először elhangzott a Kossuth rádióban 1976. december 3-án.)